

STRENGT HEMMELIG AVGRADERT
 iht sikkerhetsloven §11 og §12, jf. offentleglova §13

INTERVJUREFERAT

Tid	Fredag 20. april 2012 kl. 1300
Sted	Sekretariatet, Akersgata 51, Oslo
Intervju av	Henning Henriksen, tidligere ekspedisjonssjef ved SMK, nå assisterende departementsråd i Kulturdepartementet
Intervjuere	Alexandra Bech Gjørsv, 22. juli-kommisjonen Einar Enger, 22. juli-kommisjonen Ida Skirstad Pollen, Sekretariatet
Andre til stede	Hege Gabrielsen, PwC (sikring/dokumentasjon av intervjuet)

Formelle forhold:

Henriksen var i forkant av intervjuet gitt skriftlig underretning om bakgrunnen for at kommisjonen ønsker hans forklaring, og de rettslige og praktiske rammer for intervjuet.

Henriksen ble gjort kjent med muligheten til å la seg bistå av en rådgiver, tillitsmann eller annen person

Henriksen er videre gjort kjent med plikten arbeidsgiver har pålagt ham/henne om å forklare seg for kommisjonen, og at det er forbundet med straffeansvar å forklare seg bevisst uriktig.

Henriksen ble gjort kjent med innholdet i selvinkrimineringsvernet ved at vedlagte notat ble lest opp, og at dette vernet, etter kommisjonens syn, i utgangspunktet ikke kommer til anvendelse ved denne forklaringen.

Henriksen ble videre gjort kjent med at det ble tatt lydopptak, som ville bli lagret, og at det ville bli utarbeidet referat for signering som også ville bli lagret.

Henriksen ble også gjort kjent med at referatet vil kunne bli gjort tilgjengelig for andre enn kommisjonen, for eksempel dersom hensynet til sakens opplysning, ivaretagelse av partsrettigheter eller oppfyllelse av lovpålagte krav gjør dette nødvendig. Henriksen ble også gjort kjent med at kommisjonen er bundet av offentleglovas regler om innsyn i dokumenter. Henriksen ble også gjort kjent med at opplysninger fra referatet ville kunne bli brukt i kommisjonens rapport.

Henning Henriksen 200412

Henriksen ble gjort kjent med sine rettigheter til å kreve innsyn etter pol § 18 og retting etter pol §§ 27 og 28.

Henriksen samtykket i å la seg intervjuet på ovennevnte forutsetninger.

Etter en kort presentasjon av representantene fra kommisjonen, ble Henriksen orientert om kommisjonens mandat, formålet med intervjuet og hvordan det ville bli gjennomført. Intervjuteamaene ble introdusert og Henriksen startet sin redegjørelse.

Egen bakgrunn og rolle

Utdanning

Henriksen er utdannet bedriftsøkonom.

Yrkeserfaring

Henriksen har bred erfaring fra offentlig sektor. Han har lang fartstid fra Forsvaret (sivilt ansatt); først Forsvarets overkommando, deretter Forsvarets tele- og datatjeneste. Etter dette arbeidet han i Rikstrykdeverket, så Skattedirektoratet. I august 2000 begynte Henriksen som underdirektør ved SMK. Han ledet deler av administrasjonsavdelingen, herunder økonomi, regnskap, IKT og beredskap. I 2007 tiltrådte Henriksen som ekspedisjonssjef og leder for Administrasjonsavdelingen. Til denne stillingen hører ansvar for personal, IKT, drift og forvaltning, økonomi, regnskap, arkiv, i tillegg til regjeringens biltjeneste. Avdelingen har i samarbeid med politiet også ansvaret for sikkerheten og beredskapen for regjeringens medlemmer. I tillegg skal SMK legge til rette for at regjeringen også kan utføre sine funksjoner i krisesituasjoner.

Nåværende stilling

I april 2011 ble Henriksen tilsatt som assisterende departementsråd i Kulturdepartementet. Som følge av 22. juli skjedde ikke overgangen fra SMK til KUD før i desember 2011.

Prosjekt «sikring av regjeringskvartalet»

Forhistorie

Henriksen forklarer at da han begynte ved SMK, var ikke sikkerhet og beredskap et prioritert område. SMK var på dette tidspunkt med på det de skulle av øvelser og gjorde det som var forventet. Det var først da Frisak begynte som regjeringsråd i 2001, at SMK begynte å stille spørsmål ved hva som ligger i deres sikkerhets og beredskapsarbeid. Man oppdaget da at systemene var utdatert og lite egnet.

Henriksen forklarer at regjeringsråden gav et tydelig oppdrag til avdelingen om at det måtte komme på plass en sikkerhets- og beredskapstankegang, som blant annet innebar

AVGRADERT

Dato: 08/10/02

Sign. [Signature]

slik at SMK visste hvordan de skulle håndtere alt fra varsling til å ivareta regjeringen, uten etableringstid. Systemet var på den tiden (2002) svært moderne og representerte en nytenkning. Det hjalp imidlertid lite at SMK hadde noe som var bra, hvis systemene rundt dem var dårlige. Regjeringsråden tok derfor et initiativ i forhold til regjeringens sikkerhet, i bredt. Henriksen sier at det kanskje var litt unaturlig at SMK tok dette initiativet, ettersom ansvaret var tillagt andre, men initiativet ble tatt fordi ingen andre gjorde det.

Om prosjektet

Regjeringsråden utfordret politidirektøren og forsvarssjefen, til sammen å tenke helhetlig rundt regjeringens sikkerhet. Det ble etablert en referansegruppe der departementsrådene fra de aktuelle departementene deltok. Politidirektoratet ledet arbeidet, som munnet ut i en hovedrapport og flere delrapporter. I hovedrapporten løftet POD frem de tiltakene de mente var politifaglig riktig å gjennomføre, basert på materialet fra delrapportene. Rapportene ble levert til SMK i juni 2004.

Kommisjonen spurte om politisk ledelse var involvert i forbindelse med prosjektet og utarbeidelsen av rapportene. Henriksen svarte at statsministeren var kjent med det arbeidet SMK hadde gjort forut for sikkerhetsprosjektet. Slik Henriksen oppfattet situasjonen, var statsministeren også informert om etableringen av prosjektet, uten at han var kjent med at det var en politisk behandling på dette tidspunkt. Han sier at han ikke var kjent med diskusjoner om at et annet departement skulle tatt lederrollen, selv om man i teorien kunne forventet at JD skulle tatt et slikt initiativ. Han viser til at JD var med i referansegruppen, men at han anser at initiativet nok ikke ville kommet hvis ikke regjeringsråden selv hadde satt dette på dagsorden.

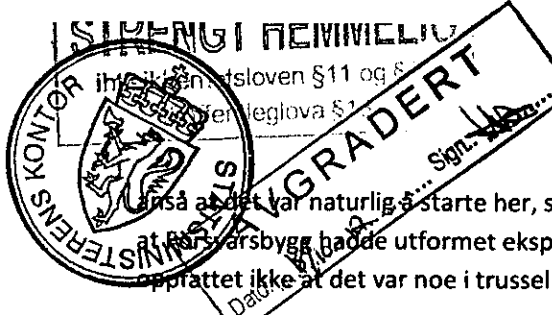
Kommisjonen spurte om det var en diskusjon hvorvidt det var POD eller PST som skulle ha det politifaglige ansvaret. Henriksen sier at PSTs rolle ble diskutert i arbeidsgruppen, og det ble bestilt en trusselvurdering fra PST slik at man kunne bygge tiltak på denne vurderingen. Arbeidet baserte seg således på en trusselvurdering fra PST. Slik Henriksen kjenner politiet, oppfatter han at dette er en vanlig måte å gjøre det på, at POD iverksetter tiltak på bakgrunn av en trusselvurdering fra PST.

Prioritering av tiltak

Kommisjonen spør om Henriksen hadde noen erindring om noen spesiell hovedtrussel, hvorvidt det var noe de var spesielt bekymret for. Henriksen sier at han deltok i diskusjonene rundt tiltakene som ble løftet frem i hovedrapporten, men at han oppfatter at det som ble løftet frem i hovedrapporten var styrt av det politifaglige, noe han anså som naturlig ut fra tematikken.

Han

[Handwritten signature]

Anså at det var naturlig å starte her, slik FAD gjorde. Når det gjaldt trussel om bilbomber, viser Henriksen til at Forsvarsbygg hadde utformet eksplosjonssimuleringer. Dette fant han og de øvrige interessant, men han opprattet ikke at det var noe i trusselbildet som tilsa at dette skulle være det mest kritiske.

Henriksen bekrefter at han satt i prosjektgruppen for hovedrapporten, satt i arbeidsgruppe 1 og deltok i diskusjonene av delrapportene. Han presiserer at han ikke har en kompetanse som gjorde han var i stand til å kunne mene noe om de politifaglige vurderingene som ble gjort, blant annet i arbeidsrapport 1. Han reagerte ikke på at noen av konklusjonene var urimelige, og støttet POD i sin tilnærming i å forene de politifaglige rådene.

Kommisjonen utdyper spørsmålet ved å vise til at det i delrapporten tydelig fremgår at bomber er spesielt interessant, mens dette ikke synliggjøres i hovedrapporten, og spør om det medfører riktighet at man var spesielt opptatt av bombescenariet og de dramatiske konsekvensene dette kunne ha. Henriksen svarer at FAD i sin oppfølging av tiltak jobbet veldig bredt, og at dette inkluderte bombescenariet. Han tilføyer at det ikke kom frem noe i arbeidet som tilsa at politiet oppfattet bombescenariet som så kritisk at de anså behov for umiddelbar stengning av gaten med betongblokker, noe politimesteren har hjemmel til å gjøre. Dette gjorde at heller ikke SMK så på bombescenariet som en akutt trussel.

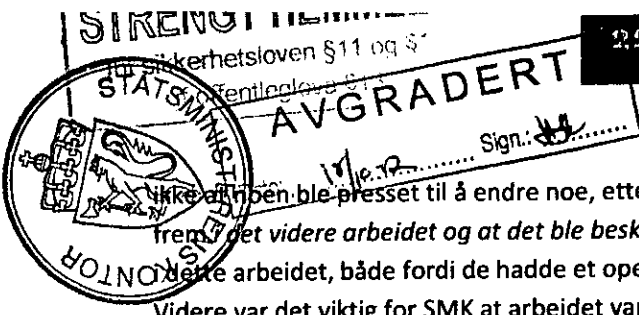
På spørsmål fra kommisjonen om det var noe i prosjektet Henriksen oppfattet som spesielt vanskelig eller kontroversielt, svarte han nei. Han oppfattet at det var et grundig og banebrytende arbeid og at samarbeidet mellom politi og forsvar fungerte godt. Videre oppfattet han at lederforankringen var på plass i FAD og JD, og at dette trolig hadde sammenheng med SMKs tydelighet da de plasserte ansvaret for prosjektet og den senere oppfølgingen.

Kommisjonen viser til at hovedrapporten avviker fra delrapportens anbefaling om permanent stenging av Akersgaten og gater rundt UD, slik at det kun er Grubbegata som i hovedrapporten blir anbefalt permanent stengt. Henriksen svarer at det var de politifaglige rådene, formidlet fra PODs ledelse, som var avgjørende for avgrensingen, og at han var komfortabel med dette, ettersom han selv ikke hadde denne kompetansen.

Kommisjonen viste til at Mjøhus i sin forklaring anså det som politisk umulig å stenge Akersgaten, og ba om Henriksens kommentar til dette. Henriksen sier at de diskuterte at stengning ville bli krevende, inkludert stengningen av Grubbegata. Han oppfattet imidlertid at anbefalingene i hovedrapporten var i tråd med trusselvurderingen fra PST. Henriksen kan ikke huske at man diskuterte om stengning av spesifikke gater ville være mulig eller ikke mulig å gjennomføre. De visste at dette ville være tungt, men Henriksen gjenar at han ikke anså politiske hensyn som styrende for hvilke tiltak som ble prioritert. Dette ble heller ikke diskutert politisk.

Kommisjonen spurte om prosjektgruppen for hovedrapporten hadde noen møter med arbeidsgruppe 1 som utredet tiltak, der denne type problemstillinger ble diskutert. Henriksen sier at han husker at det ble arrangert et felles seminar der alle gruppene var til stede, men at han ikke kan huske at det var egne møter med enkelte arbeidsgrupper der konkrete problemstillinger ble diskutert. *I ettertid har Henriksen registrert at det er beskrevet i prosjektmateriale at det var egne møter, og han antar at det var her diskusjonene rundt stengning av Akersgata fant sted.*

Kommisjonen viste til at lederen av arbeidsgruppe 1 oppfattet at det var et press mot han til å endre sin anbefaling om stengning av Akersgaten. Til dette sier Henriksen at man hadde selvstendige arbeidsgrupper hvor det kunne være intern uenighet, men at Politidirektoratet stod inne for hovedrapporten. Han mener

22. juli-kommisjonen

ikke å bli presset til å endre noe, ettersom rapporten i sin helhet (inkludert delrapportene) ble lagt frem. Det videre arbeidet og at det ble beskrevet at det var en uenighet. For SMK var det viktig å være med på dette arbeidet, både fordi de hadde et operativt ansvar for deler av dette, og for å sikre en god fremdrift. Videre var det viktig for SMK at arbeidet var politifaglig forankret hos politidirektøren.

Kommisjonen viser til et brev fra SMK til FAD datert 13. november 2006 der det bes om rapportering i henhold til en matrise. Kommisjonen har forstått at tiltakene i dette brevet er stilt opp i en annen rekkefølge enn den FAD bruker, og spør om det i dette ligger noen signaler fra SMKs side, om prioritering av tiltakene. Henriksen sier at rekkefølgen ikke representerer noen prioritering av tiltakene fra SMKs side. Han mener matrisen/listen ble laget for å få en mal som skulle bidra til bedre gjennomgang i statusmøtene. Han understreker igjen at SMK ikke har kompetanse som tilsier at de kunne overprøve vurderingene og prioriteringene som forelå i rapporten. Av samme grunn ble statusmøtene avholdt på et overordnet nivå. Det viktige for SMK var å forankre prosjektet i de ansvarlige departementene og sørge for ledelsesforankring.

Implementering

Kommisjonen viser til at rapporten ikke angir frister og tidshorison, og spør om Henriksen husker at det ble diskutert implementeringstid for de foreslåtte tiltakene. Henriksen sier at SMK var opptatt av å fordele oppfølgingsansvaret til de enkelte departementene, og å få implementert tiltakene raskt. Dette er synliggjort i den politiske behandlingen og brevene som gikk ut fra SMK, og var også retningsgivende for SMKs implementering av tiltak på eget ansvarsområde. Fordi det var et nybrottsarbeid, mener Henriksen det var vanskelig å sette helt klare frister for implementering.

Likevel ble det, i brevet fra SMK til FAD, understreket viktigheten av at FAD skulle ha en aktiv rolle og en sterk styring med prosjektet. Dette ble gjort fordi SMK var usikker på departementets kraft til å drive prosjektet gjennom. Henriksen peker på at FAD ikke hadde noen tradisjon for å drive et slikt arbeid, da denne type oppgaver på sikkerhetsområdet var delegert til Statens forvaltningstjeneste (senere DSS).

Henriksen sier at FAD i starten gjorde noen gode grep, blant annet gjennom å etablere en egen sikkerhetsgruppe. På spørsmål fra kommisjonen svarer Henriksen at SMK, ut fra sektoransvaret, aldri vurderte å delta i FADs gruppe, men at de stilte seg disponible for diskusjon og til å kunne bistå når det gjaldt prosess. SMK henviste også til POD dersom FAD hadde spørsmål til det politifaglige. Det foregikk toveis skriftlig korrespondanse mellom SMK og FAD i oppstartsperioden. I tillegg ble det avholdt et møte der samtlige departementer deltok. For SMK var det viktig å forsikre seg om at budskapet var forstått i samtlige departementer, og særlig i FAD.

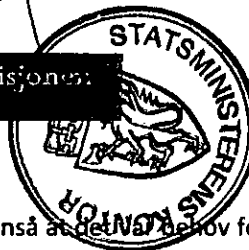
Kommisjonen viser til at SMK fulgte prosjektet tett opp de første årene, gjennom statusmøter (2005 og 2006), og årlige rapporter fra departementene (2005, 2006 og 2008), og spurte om årsaken til det. Henriksen forklarte at SMK fulgte prosjektet fra et strategisk, overordnet nivå, og at statusmøter og statusrapporter ble brukt for å sikre ledelsesfokus i departementene. Han understreker at SMK ikke gikk inn og gjorde vurderinger på enkelt tiltak.

På spørsmål fra kommisjonen om hvorfor det ikke ble avholdt statusmøte i 2007, svarte Henriksen at han tror det var fordi SMK på dette tidspunktet vurderte at oppdraget var kjent, forstått og delegert.

STRENGT HEMME

iht sikkerhetsloven § 11
for offentlig informasjon

22. juli-kommisjonen

I forbindelse med statusmøtet i 2008 formidlet SMK at de anså at det var behov for en revisjon/gjennomgang av tiltakene. I følge Henriksen var det fordi det hadde gått lang tid, og at SMK mente det kunne være grunn til å vurdere om noen av tiltakene hadde endret karakter. SMK så selv at noen av tiltakene som de hadde ansvaret for hadde blitt foreldet på teknologisisiden. Derfor anmodet de POD om å gjøre opp en status i dette arbeidet, herunder evaluere hvor de enkelte departementer stod, og komme med eventuelle forslag til endringer.

På spørsmål fra kommisjonen om inntrykket av FADs prioritering av prosjektet, sier Henriksen at han oppfattet at FAD tok det alvorlig, men at han ikke alltid var imponert over fremdriften. For SMK var det to synlige eksempler på det siste; stengningen av gjennomgangen i resepsjonsområdet og nytt resepsjonsområde i Høyblokken, som drøydte ut i tid. Henriksen oppfattet at dette var enkle tiltak å gjennomføre og etterspurte fremdrift fra FAD flere ganger. Samtidig understreker Henriksen at SMK ikke hadde fullstendig informasjon til å kunne si om FADs arbeid med prosjektet var bra eller dårlig. Den informasjonen SMK hadde var på et overordnet nivå.

Kommisjonen viser til at foliering av vinduer ikke var ferdig før 2010, blant annet grunnet planlagt vedlikehold og ønske om ikke å måtte gjøre jobben to ganger. Henriksen var klar over denne avveiningen, og sier at ingen i etterkant ville sagt at tiden som ble brukt var rimelig i lys av at prosjektet skulle ha høy prioritert. Han understreker at de anbefalte sikkerhetstiltakene i liten grad var et pengespørsmål. SMK kunne om nødvendig dytte på argumentasjonen overfor FIN – vel å merke hvis departementene selv hadde spilt dette inn i budsjettprosessen. Henriksen sier at når det gjelder det budsjettmessige i sikkerhetsspørsmål bidro SMK der de kunne.

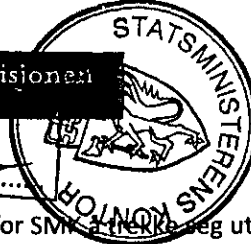
Kommisjonen spør om hva som var på agendaen i statusmøtene hos SMK. Henriksen forklarer at i statusrapportene og i møtene så var temaet på overordnet nivå hvor de enkelte departementene stod i forhold til egen oppfølging og eventuelle utfordringer de hadde møtt på.

JDs rolle

Henriksen sier at *den overordnede oppfølgingen* av sikkerhetsprosjektet ble overført til JD i et overordnet statusmøte hos SMK 23. april 2008. POD, FAD og JD var også til stede på dette møtet. På spørsmål fra kommisjonen, presiserer Henriksen at JDs ansvar også inkluderte oppfølgingen av FAD. I følge Henriksen eksisterer det ikke et distribuert referat fra dette møtet, men han sier det finnes en intern nedtegning som kommisjonen kan få tilgang til ved å henvende seg til SMK. POD ble i dette møtet utfordret på å gjennomgå fremdriften i de forskjellige tiltakene, og eventuelt revidere tiltakene. I møtet formidlet SMK hva som var spesielt viktig for dem å bli orientert om fremover, som var resepsjonen i Høyblokka, VIP-inngangen og arbeidet i Grubbegata. SMK presiserte også at politifaglige spørsmål løpende måtte avklares med POD, noe de selv hadde gjort flere ganger, og som de erfarte kunne føre til at egne tiltak også ble revidert.

På spørsmål fra kommisjonen om hvorfor SMK valgte å overføre oppfølgingen til JD på dette tidspunktet, svarte Henriksen at det må ses i lys av at SMK tok et initiativ som strengt tatt ikke var tillagt deres ansvarsområde, men JDs. SMK gjorde dette i mangel av engasjement fra JD, og sørget for at oppfølgingen ble forankret på ledernivå i ansvarlig departement. Henriksen vedgår at dette er en balansegang i forhold til mulig ansvarsfraskrivelse hos øvrige departementer, og nettopp derfor var SMK påpasselige med å presisere at sektoransvaret var gjeldende, og at de enkelte departementer hadde et selvstendig ansvar for oppfølging på sine områder. Han mener dette nærmest ble overkommunisert til tider. I 2008 var vurderingen at verdien av overordnede statusmøter var mindre fordi mange tiltak hadde kommet i orden,

Henning Henriksen 200412

og flere hadde fullført sitt arbeid. Dermed ble det naturlig for SMK å merke seg ut i forbindelse med at POD skulle gjøre en ny gjennomgang. Henriksen sier han føler seg trygg på at JD oppfattet at de hadde fått oppdraget.

SMK gjentok JDs oppdrag i et brev i 2009, ut fra en erkjennelse om at arbeidet ikke var påbegynt. SMK så blant annet at det var lite fremdrift på tiltak som de var opptatt av. På spørsmål fra kommisjonen om hvorfor det gikk et år uten at det skjedde noe, svarer Henriksen at POD muligens ventet på et oppdragsbrev fra JD, og at de av den grunn ikke startet opp. Parallelt sier Henriksen at de var opptatt av å følge opp egne tiltak og ikke tenkte over den mulige manglende fremdriften i revisjonen av prosjektet som sådan. Etter hvert ønsket SMK å dokumentere noen av endringene de selv gjorde, og ble utålmodige etter å komme i gang. Først da registrerte SMK at PODs oppdrag ikke var formalisert fra JD. SMK skrev da et brev til JD, som fulgte opp overfor POD.

Henriksen mener JD som beredskapsdepartement historisk ikke har fått til det som SMK har vært gode på, nemlig å initiere på strategisk nivå, for deretter å følge opp på operativt nivå. Når det gjelder JD oppfatter han at det er de underliggende enhetene, DSB, POD, PST, som utøver beredskapen, uten at man makter å løfte beredskapsansvaret opp på et strategisk nivå. Henriksen tror derfor ikke initiativet til sikkerhetsprosjektet hadde kommet uten SMK.

Kommisjonen viser til PODs statusrapport fra mai 2010, og ønsket å bringe klarhet i hvorvidt SMK mottok hele statusrapporten. Henriksen forklarer at SMK mottok oversendelsesbrevet, i tillegg til egen del av statusen. Han presiserer at SMK ikke hadde tilgang på den delen av rapporten som omhandlet FAD. Denne skulle JD følge opp overfor FAD, i henhold til oppfølgingsmøtet. I oversendelsesbrevet stod det at FAD ikke hadde fulgt opp tilfredsstillende, og kommisjonen spurte hva SMK gjorde med dette. Henriksen svarte at SMK registrerte PODs bekymring, men kort tid etter at SMK mottok brevet fra POD kom et brev fra JD. JD skrev til SMK at de hadde registrert at det eksisterte en statusrapport for SMKs område og ba om å få oversendt også denne, gitt at de hadde et viktig ansvar i oppfølgingen av arbeidet. SMK svarte muntlig (til Fosli) at det fikk de ikke, ettersom SMK ønsket å håndtere dette i et eget oppfølgingsløp. SMK oppfattet en viss skuffelse fra JD, men var klare på at de ikke ønsket å dele denne informasjonen med JD. Både gjennom dette brevet, samtalen med Fosli og annen muntlig kommunikasjon, hadde SMK en klar forståelse av at JD hadde fått rapporten og tok sitt ansvar overfor FAD.

Kommisjonen spør om statusrapporten fra mai 2010 ble presentert muntlig, i sin helhet for SMK, og senere tatt opp i RSU. Dette sier Henriksen at han ikke er kjent med, og at han synes det ville vært rart om denne revisjonen av POD-rapporten hadde vært oppe i RSU uten at han hadde hørt om det.

Henriksen sier han ikke er kjent med at sikkerhetsprosjektet fra 2004 var behandlet som egen sak i regjeringens sikkerhetsutvalg eller i regjeringskonferanse etter 2004.

SMK registrerte i etterkant av fremleggelsen av statusrapporten fra 2010 at gravearbeidene startet, folieringen ble gjennomført og behandlingen i kommunen falt på plass. SMK fikk også presentert en skisse til resepsjon i Høyblokken. SMK følte at FAD nå endelig fikk taket på siste delen av arbeidet. For egen del, på de områder SMK hadde oppfølgingsansvar, oppfattet Henriksen revisjonsarbeidet av rapporten som en effektiv arbeidsperiode, og at POD var svært åpne for diskusjon av de konkrete tiltakene. Henriksen antok at FAD også hadde samme type kontakt med POD, men henstiller kommisjonen til å spørre FAD om dette.

I etterkant av 22. juli gikk SMK gjennom alt materialet, og spurte Østgaard eksplisitt om de hadde fulgt opp i forhold til FAD. Etter tre, fire uker, da JD hadde fått tilgang til arkivet, sa Østgaard at rapporten ikke var fulgt opp, som følge av at den var forlagt på arkivet.

Henriksen sier det er beklagelig at JD ikke fulgte opp PODs bekymring når det gjaldt FADs oppfølging. SMK var imidlertid på dette tidspunktet beroliget, ettersom JD skriftlig hadde bekreftet mottaket av rapporten fra POD og skrevet at de hadde et viktig ansvar for oppfølgingen. Flere av de gjenstående tiltakene fra FAD sin side kom også på plass. Det var således en klar forståelse at JD hadde tatt tak i dette.

SMK hadde et møte med JD i juni 2010, sammen med FD. Dette møtet handlet om

| Dette møtet hadde altså ingenting med sikkerhetsprosjektet å gjøre.

Politisk involvering i prosjektet

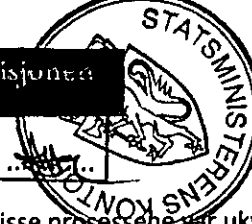
På spørsmål fra kommisjonen om det var noen dialog med politisk ledelse om fremdriften i sikkerhetsprosjektet, svarer Henriksen at han ikke kan huske at det var det. Han viser til at den første rapporten ble behandlet politisk, i RSU og i regjeringen. Henriksen peker på at mens det ved behandlingen i RSU var mulig å gå inn på detaljer, herunder gradert informasjon, var dette i samme grad ikke mulig i regjeringen. Han sier det er en krevende balansegang mellom sikkerhets- og åpenhetshensyn, i forhold å skape forståelse for prosjektet.

Da Bondevikregjeringen fratrådte, ble Stoltenberg regjeringen orientert om prosjektet. På et senere tidspunkt tok Grande Røys et initiativ for å orientere Regjeringen om enkelte tiltak i et r-notat, men dette førte ikke til en ny behandling i regjeringen.

Kommisjonen viser til et notat Stoltenberg fikk fra Spildo om sivil beredskapsinformasjon til regjeringen, krisehåndtering og beredskapsoppgaver, der det står at flere nye sikkerhetstiltak er under forberedelse i regjeringskvartalet, og at MOD (FAD) og JD primært hadde ansvar for iverksettelsen av disse. I tillegg omtales sikkerhetsprosjektet i omtalte notat fra Grande Røys i 2006. Ut fra det skriftlige materiale kommisjonen sitter på, fremstår det som Bondevikregjeringen hadde mer skriftlig informasjon om prosjektet enn Stoltenbergregjeringen, herunder bombescenarier. Henriksen sier at Stoltenberg var orientert om prosjektet, og tilføyer at man kan diskutere på hvilken måte og i hvilken grad det er mest hensiktsmessig å orientere en statsminister om et prosjekt med så mange små og store detaljer. I stort anser Henriksen, at Stoltenberg var kjent med type tiltak som var iverksatt, men ikke detaljene i dem. Henriksen anser at det ville vært underlig om en statsminister hadde ønsket å gå ned i detaljer på tiltak anbefalt av POD. Henriksen presiserer at han selv ikke satt i ledergruppen på dette tidspunktet, men at han føler seg trygg på at statsministeren har blitt orientert på en hensiktsmessig måte. Han viser til Frisak for mer informasjon på dette punktet. På spørsmål fra kommisjonen, sier Henriksen at han ikke har oppfattet at statsministeren har gitt uttrykk for bekymring knyttet til prosjektets fremdrift.

Sikring av Grubbegata

Kommisjonen viser til at FAD i desember 2004 sendte brev til SMK der de anbefalte en politisk drøfting av sikkerhetsmessige hensyn opp mot allmenne hensyn, for at sikkerhetsprosjektet skulle kunne gjennomføres raskere og mer effektivt, og ønsket Henriksens kommentar til dette. Henriksen henviser til den politiske

F

behandlingen i RSU og regjeringen, og at brevet gjennom disse prosessene var ukvittert. Kommisjonen sier at de oppfatter at dette handler mer om stat/kommune relasjonen i forbindelse med Grubbegata.

Når det gjelder Grubbegata, sier Henriksen at han er usikker på hvor mye han har å tilføye, ettersom han oppfattet at dette var et løp mellom FAD og kommunen. SMK ble oppdatert på et overordnet nivå, og det ble valgt en prosess som fulgte de demokratiske spillereglene. I ettertid kan man, i følge Henriksen, diskutere om man kunne valgt en annen politisk vei, som kanskje ville gått fortere.

Når det gjelder kontakt mellom SMK og Oslo kommune, sier Henriksen at han kjenner til to slike episoder. Den første kontakten kom som et resultat av en frustrasjon som følge av stadige utsettelse. SMK forstod at kommunen trengte mer informasjon om de sikkerhetsmessige vurderingene som lå til grunn for anbefalingen om å stenge Grubbegata. Henriksen forklarer at SMK derfor medvirket til at politidirektøren tok kontakt med kommunen for å formidle en ytterligere informasjon til Oslo kommune. Henriksen var direkte involvert i dette initiativet.

I tillegg kjenner Henriksen til et møte på SMK mellom ordfører Stang og statsråd Schjødt-Pedersen. På dette møtet var ordføreren opptatt av konsekvensene av stengning av Grubbegata for bymiljøet, lyssetting av gaten osv. Umiddelbart etter dette møtet sørget SMK for at FAD ga kommunen en skriftlig bekreftelse på at slike hensyn ville bli ivarettatt. Henriksen tror også Arne Spildo hadde kontakt med administrasjonen i kommunen om samme tema. Han oppfatter at prosessen for øvrig var styrt av FAD, som brukte Statsbygg som sitt ledd inn mot kommunen.

Kommisjonen viser til de krevende ambassadesakene forut for Grubbegata saken, og spør Henriksen hvorvidt det var naturlig at FAD eller SMK i utbyggerrollen hadde øvet press på Oslo kommune, gitt at saken var sensitiv. Kommisjonen viser til at tidligere departementsråd i FAD, i sin forklaring, anså det som naturlig at SMK tok en slik rolle, ref. nevnte brev fra desember 2004. Henriksen svarer at dersom det var slik at FAD mente at man kunne gjort dette smidigere ved å involvere SMK, burde dette vært et tema i møter mellom FAD og SMK. Henriksen husker ikke at dette var oppe til diskusjon, og opplever det som urimelig at FAD ved å vise til dette brevet antyder at saken er parkert hos SMK. Henriksen tar høyde for at han ikke har vært til stede i alle fora der dette kan ha blitt diskutert. Generelt sier han at SMK var opptatt av staten ikke skulle ta «short cuts», men at den demokratiske prosessen skulle gå sin gang.

På spørsmål om det på noe tidspunkt kom opp en diskusjon om muligheten for å benytte statlig reguleringsplan, svarer Henriksen at han ikke husker at dette ble diskutert. Han tilføyer at slike planer typisk brukes når flere kommuner er involvert og det er snakk om store prosjekter. Her var det snakk om et lite gatestrekk. Med dagens kunnskap er det mulig at en statlig reguleringsplan ville fremskyndet prosessen. Han presiserer likevel at politiet på det aktuelle tidspunktet ikke anså trusselvurderingen som så alvorlig at det var nødvendig å sperre veien umiddelbart. Hadde det vært tilfelle kunne politiet grepet inn. Dermed var ikke tidsaspektet oppfattet som veldig kritisk. Henriksen tror et forsøk på politisk overstyring av kommunen fra statens side, ville vært lite populært. Henriksen anså dessuten at kommunen, etter presentasjonen fra politidirektøren, hadde et solid faglig grunnlag å fatte en beslutning på.

Rollefordeling SMK, FAD og JD i sikkerhetsarbeidet

Henriksen redegjorde for sin forståelse av de ulike rollene innen samfunnssikkerhet og beredskap.

SMK

SMK skal sørge for at regjeringen kan fungere optimalt, både i sine daglige lokaler og under kriser.

SMK kunne hatt en utvidet rolle på sikkerhets- og beredskapsområdet, noe likt den svenske modellen, men i Norge har man ikke valgt en slik modell. Henriksen mener SMK med sin bemanning og kapasitet ikke har forutsetninger for å ta et slikt ansvar, og at det ikke er riktig ut fra sektorprinsippet.

Han viser til at DSB ved en gjennomgang av sikkerhets- og beredskapsfunksjonen ved SMK, sier at en av sårbarhetene i dagens system er at SMK kan bli for gode, sammenliknet med andre departementene, som ikke klarer å levere på SMKs forventningsnivå. SMKs pådriverrolle for å løfte forvaltningen/ta initiativ på sikkerhets- og beredskapsområdet, kan således være problematisk dersom de andre departementene lener seg tilbake, som følge av en slik pådriverrolle.

JD

JD har ansvar for å koordinere all sikkerhet og beredskap. I teorien burde JD ta initiativer på sikkerhetsområdet, men Henriksen oppfatter at JD ikke har evnet å ta tilstrekkelig initiativ, og heller ikke har tatt operative grep.

FAD

Ut fra sektoransvaret er FAD ansvarlig for sikkerheten i Regjeringskvartalet. I praksis erfarer Henriksen at det er DSS som utøver denne rollen.

På spørsmål fra kommisjonen om hva som er utfordringen for å få forvaltningen mer «fremoverlent» i sikkerhetsarbeidet, svarer Henriksen at JD må bli sterkere og mer nytenkende i forhold til moderne sikkerhetsarbeid. Han mener JD må få mer myndighet overfor andre departementer og etater, blant annet gjennom et sterkere DSB i tilsynsrollen. Han oppfatter at JD i dag lener seg tilbake på systemer som ikke er kraftige nok. Videre anser Henriksen at det er nødvendig å forene strategisk og operativ kompetanse i JDs beredskapsarbeid. Han oppfatter at JD i dag ikke i tilstrekkelig grad klarer å operasjonalisere og implementere planene sine, og at det må tydeliggjøres.

Dette kan handle om at beredskapsområde ikke har høy nok status, men Henriksen mener heller det handler om en manglende forståelse for sikkerhets- og beredskap på høyt nok nivå i organisasjonen, og de praktiske konsekvensene av dette. Dette er ikke nødvendigvis et spørsmål om økte bevilgninger, men vel så mye om personlig engasjement. Henriksen oppfatter at JD som samordnende instans, herunder politiavdelingen, ikke er sterke nok. For samordningen blir det et problem at POD og PST ikke er underlagt samme sjef. Han oppfatter at det er mye profesjonskamper som står i veien for god samordning. Et eksempel på en «kompromissløsning» er livvaktjenesten som i dag både ligger under politiet og under PST. Et annet eksempel er DSB og NSM, som i følge Henriksen kommuniserer dårlig, og ikke i tilstrekkelig grad har gjennomslagskraft. Han mener NSM med fordel kunne vært en avdeling i DSB.

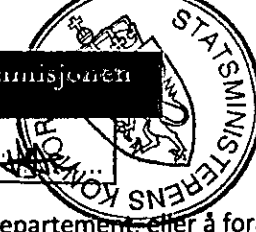
Om SMKs sikkerhets- og beredskapsarbeid, sier Henriksen at de ikke bare gjennomfører papirøvelser. De prioriterer å trene på reelle situasjoner over flere dager. Eksempelvis

Henriksen opplevde det som svært nyttig 22.

juli, at SMK var drillet i å operere fra alternative lokasjoner. Han har erfart at øvelser som er implementert i det daglige er svært verdifullt.

Henning Henriksen 200412

10

Henriksen er usikker på om ideen om eget beredskapsdepartement, eller å forankre alt beredskapsarbeid i SMK er god. En konsekvens av sentralisering er ofte en ansvarsfraskrivelse fra de som har det daglige operative ansvaret.

I forhold til JDs ansvar på beredskapsområdet i dag, sier Henriksen at Østgård alltid har vært imøtekommen og levert, men at det burde vært JD som initierte og etterspurte, ikke SMK. Henriksen mener man kunne kommet ganske langt i å styrke JD i samordningsrollen med en annen type ledelsesengasjement og andre resultatkrav. Han tror på ideen om et mindre og mer slagkraftig JD, med sanksjonsmuligheter.

Kommisjonen viser til at JD gjennom DSB skal føre tilsyn med departementene (ref. kongelig resolusjon), sammenfatte dette og presentere for regjeringen. Henriksen er usikker på om departementene oppfatter dette som et «tøft tilsyn», og hvorvidt DSB har ressurser og kompetanse til å gå dypt inn i problematikken.

Objektsikring

Kommisjonen viste til at Sikkerhetsloven (1998) med forskrifter som ennå ikke er fullt ut implementert, og at de har hørt at det har vært en dragkamp mellom ulike sektordepartementer om hvordan utpeking av objekter skal skje, som forklarer at dette ennå ikke kommet på plass. Kommisjonen ønsket Henriksens kommentar til om han anser at dette har en sammenheng med aktivitet og driv fra JDs side.

Henriksen sier at driv og initiativ er relevant også her, men at objektsikring også innbefatter samhandlingen mellom politi og forsvar, som heller ikke er uproblematisk. Utpekingen av sikringsverdige objekter av samfunnsmessig verdi oppfattes av Henriksen som formalistisk, og han beskriver det som en «ørkenvandring». Han mener det burde vært enkelt for departementene å peke ut egne objekter, og at det burde vært mindre fokus på prosess.

Øvrige problemstillinger av relevans for kommisjonen

Et annet eksempel på hva som i dag ikke fungerer optimalt er i følge Henriksen FADs rolle i regjeringskvartalet. Selv om de formelt er tillagt en rolle som ansvarlig for sikkerheten i regjeringskvartalet, mener Henriksen de har for liten instruksjonsmyndighet, og blir «gående å koordinere». Det er ikke så lett å få enighet på tvers om sikkerhetstiltak, fordi det er så mange synspunkter. DSS på IKT siden var et eksempel på det. Han mener det er behov for å løfte FADs status og kraft, og å statuere eksempler på at det er dette departementet som bestemmer. Han mener FAD frem til nå har tatt for mye hensyn til særegenheter ved de enkelte departementer.

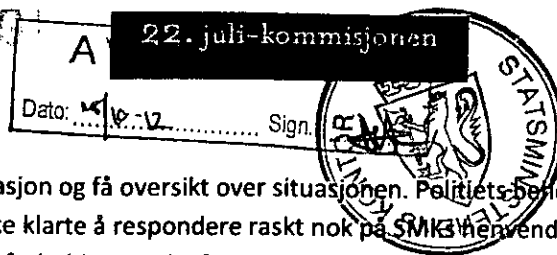
Kommisjonen spør om man kunne tenkt seg at SMK hadde ansvaret for sikkerheten av bygget de sitter i. Henriksen sier at det kunne man tenkt seg, men at han mener det ville være uklokt å behandle de ulike byggene i regjeringskvartalet ulikt. Han mener det er fornuftig å ha en helhet rundt dette, ref. FAD/DSS sitt ansvar. SMK har ansvar for sikkerheten i egen sone.

Egne erfaringer 22. juli

Henriksen kom til statsministerboligen ca. kl. 19.30. På dette tidspunktet var statsministeren

Henriksen sier det var heldig at statsministeren var i landet, at han raskt kunne ta en sterk styring og kommunisere et tydelig budskap. Selv om det var ferie var tre kommunikasjonsmedarbeidere ved SMK i Oslo. Disse kom raskt til stedet. Kommunikasjonsmessig var

Henning Henriksen 200412

utfordringen å få inn informasjon og få oversikt over situasjonen. Politiets behov for å kvalitetssikre sine opplysninger gjorde at de ikke klarte å respondere raskt nok på SMKs henvendelser den første kvelden. SMK måtte derfor i stor grad forholde seg til informasjon fra media.

Kommisjonen spør om Henriksen vil si at SMK den 22. juli i hovedsak organiserte seg i tråd med gjeldende planverk. Henriksen svarer ja, men at statsministerboligen ikke var et planlagt sted. De vurderte at det var mest hensiktsmessig ut fra situasjonen å bruke det mobile systemet, en beslutning han mener var riktig. En stor utfordring var at SMKs IKT system befant seg i Høyblokka, og måtte tas ned som følge av at kjølesystemet ikke virket. De tok derfor i bruk [redacted] inntil de fikk tillatelse til å gå inn i Høyblokka og løfte ut IKT utstyr som ble montert et annet sted. SMK var på tirsdagen fullt ut operative på IKT siden. Hvis en ikke hadde klart å hente ut IKT utstyret fra Høyblokka, [redacted] men dette ville ikke gitt en like rask løsning, ettersom det ville vært en jobb å reinstallere dataene. Henriksen anser at den valgte løsningen var den beste, gitt situasjonen, men at SMK i ettertid har tenkt at man i fremtiden bør ha [redacted]

Til tross for at det var en kaotisk situasjon for politiet, mener Henriksen det er et læringspunkt etter 22. juli å få til en bedre informasjonstilgang til SMK. Dette er viktig ettersom strategisk ledelse, og da særlig statsministeren, har behov for operativ informasjon. I tillegg mener Henriksen det må være mulig å være noe mer samkjørte. Et eksempel på det motsatte var at politiet gjennomførte pressekonferanse parallelt med at statsministeren hadde sin pressekonferanse.

Henriksen viser til at det eksisterer kommunikasjonsplaner i de enkelte departementer, men at det trolig er et potensial for å utarbeide en samlet kommunikasjonsstrategi for regjeringens kriseledelse. Det er en utfordring at POD skal avlevere informasjon til JD, som skal gi informasjonen videre til SMK. Henriksen oppfatter at dette er et tilbakevendende problem, også fra øvelser. Det faktum at JD var direkte rammet gjorde situasjonen 22. juli ekstra krevende.

Når det gjelder samhandlingen mellom SMK og øvrige aktører: JD, PST, POD, RKR, og hvorvidt denne fungerte som planlagt 22. juli, henviser Henriksen til Frisak ettersom han kun deltok på ett møte i regjeringens kriseråd. Han opplevde likevel det første døgnet som kaotisk i forhold til samhandling, og at dette særlig gikk på å få tilgang til informasjon. Han sier SMK raskt ble operative på den administrative siden, mens informasjonsinnhenting var mer krevende. I ettertid kan man sikkert finne mange forbedringspunkter når det gjelder samhandlingen, men Henriksen mener, tatt i betraktning av at sentraladministrasjonen ble slått ut, at en evnet å improvisere og finne løsninger.

Henriksen opplevde at medias dekning av saken ga regjeringen rom til å håndtere de som var rammet på en god måte, frem til den siste begravelsen var gjennomført. Men på et punkt ble de som «stod i stormen» slitne og en kunne se trøtthetstegn.

Et poeng som Henriksen mener kommisjonen skal ta med seg i forhold til beredskap, er at det i fremtiden må satses på bedre løsninger for mobilitet, i samtlige departementer. I tillegg viste situasjonen at informasjon med et tydelig budskap, så tidlig som mulig i krisen, er av stor betydning for den videre krisehåndteringen.

Henning Henriksen 200412

STRENGT HEMMELIG

iht sikkerhetsloven §11 og §12
if offentleglova §12

22. juli-kommisjonen

Dato: 19/10/08

Henriksen oppsummerte med at SMK den 22. juli fikk stort utbytte av at de jevnlig har øvet og investert i mobilt utstyr.

Nasjonal krisehåndtering

Henriksen mener regjeringens kriseråd fungerer ganske godt, ved at toppledelsen i departementene som er ansvarlige i det daglige også er ansvarlige i en krise. Når det gjelder krisestøtteenheten mener Henriksen at denne har utviklet seg til et instrument for JD. KSE gir således ikke bare støtte til departementer som ikke har tilstrekkelig egne ressurser, slik tanken var opprinnelig. Han mener det er positivt ut fra at JD har manglet et operativt element, men spør seg om det er riktig at JD «outsourcer» det operative. Som organisasjon oppfatter Henriksen at krisestøtteenheten fungerer bra, og bruker eksempelet flommen på Østlandet for å illustrere det.

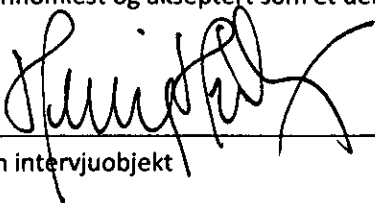
Kommisjonen spør om Henriksens syn på at ikke statsministeren eller andre statsråder deltar i regjeringens kriseråd, og viser til Storbritannia der statsministeren kan lede kriserådet. Henriksen viser til at dette i realiteten skjer, ettersom RKR er et råd for politisk ledelse som senere tar beslutningene. 22. juli kom i tillegg departementsrådene sammen med sine statsråder til statsministerboligen for å drøfte situasjonen. Han oppfatter ikke at det er problematisk at politikerne ikke sitter i RKR. Henriksen er litt skeptisk til at statsministeren skal sitte sentralt i kriseledelsen, ettersom det da kan fremstå som at statsministeren «overtar krisen».

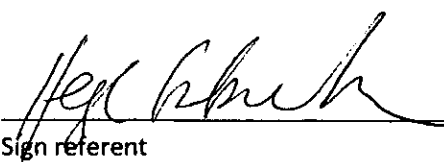
Kommisjonen spør om hvem har ansvar for å gripe inn hvis en del av krisehåndteringen ikke fungerer. Henriksen understreker at alle har et ansvar for å si fra dersom noe ikke fungerer, men at statsministeren har myndighet til å flytte lederansvaret fra ett departement til et annet departement. I praksis ville statsministeren eventuelt fått råd om dette f. eks. via regjeringens kriseråd. Så vidt han er kjent med var dette ikke et tema i forbindelse med 22. juli. Slike beslutninger kan ikke tas administrativt.

Avslutning

Intervjuet ble avsluttet kl. 1700.

Gjennomlest og akseptert som et dekkende referat,

Sign intervjuobjekt

Sign referent